

اظهار نظر کارشناسی درباره: « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل:

۲۱۵۵۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری»

نوع گزارش: طرح / لایحه ■، راهبردی □، نظارتی □، پیش نویس قانونی □

نام دفتر:

مطالعات حقوقی (گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی)

تهیه و تدوین کنندگان:

سکینه خانعلی پور واجارگاه، سیدمیثم عظیمی

مدیر مطالعه:

سیدمیثم عظیمی

ناظران علمی:

احمد حکیم جوادی، جلیل محبی

اظهار نظر کننده:

جواد طهماسبی (قاضی بازنشسته)

گرافیک و صفحه آرایی:

نرجس امیراحمدی

ویراستار ادبی:

شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. آیین دادرسی کیفری

۲. بازداشت موقت

۳. حق انتخاب وکیل

۴. اعاده دادرسی

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۸/۱

دفتر مطالعات حقوقی

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۸
۲. پیشینه.....	۸
۲-۱. سوابق تقنین به همراه آسیب شناسی.....	۸
۳. ارزیابی طرح.....	۱۲
۳-۱. محورهای اصلاح.....	۱۲
۳-۱-۱. بررسی ماده به ماده طرح.....	۱۳
۴. جمع بندی و نتیجه گیری.....	۲۷
منابع و مآخذ.....	۲۸

فهرست جداول

جدول ۱. تحلیل پیشینه تقنینی.....	۹
جدول ۲. بررسی ماده به ماده طرح.....	۱۳

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری»

Doi: [10.22034/MRC.REPORT.21550](https://doi.org/10.22034/MRC.REPORT.21550)

چکیده

قانون آیین دادرسی کیفری به‌عنوان مهم‌ترین قانون شکلی کیفری در نظام حقوقی هر کشوری به‌منظور اجرایی شدن به‌زیرساخت‌های لازم نیاز دارد. قانون آیین دادرسی کیفری ایران که در سال ۱۳۹۲ تصویب و در سال ۱۳۹۴ پس از اعمال اصلاحاتی اجرایی شد، به‌دلیل فراهم نشدن زیرساخت‌های لازم و نقص در برخی از مواد نیازمند اعمال اصلاحاتی است. طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری در مهرماه ۱۴۰۳ به‌منظور رفع این مسائل به مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است.

درمجموع طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری قابل پذیرش است و از نقاط قوت بسیاری از جمله توجه به محورهای مهم قانون، توجه به حقوق متهم و شاکی و نیازهای دستگاه قضایی و ضابطان دادگستری برخوردار است. هرچند در مواردی اصلاحات غیرضروری یا دارای آسیب نیز به چشم می‌خورد. با توجه به نقاط قوت و ضعف طرح، پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس در سه دسته موافق با حکم پیشنهادی و قابل پذیرش به همان ترتیب ذکر شده در طرح، پذیرش به شرط اعمال اصلاحات و غیرقابل پذیرش قرار می‌گیرد.

بیان / شرح مسئله

قانون آیین دادرسی کیفری به عنوان مهم ترین قانون شکلی کیفری در نظام حقوقی هر کشوری به منظور اجرایی شدن نیاز به زیرساخت های لازم دارد. قانون آیین دادرسی کیفری ایران که در سال ۱۳۹۲ تصویب و در سال ۱۳۹۴ پس از اعمال اصلاحاتی اجرایی شد، به دلیل فراهم نشدن زیرساخت های لازم و نقص در برخی از مواد نیازمند اعمال اصلاحاتی است. طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری که پیش از این نیز در سال های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده بود ولی به دلیل نرسیدن نوبت آن به نتیجه نرسید، مجدد در مهر ماه ۱۴۰۳ به مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است.

نقطه نظرات / یافته های کلیدی

در مجموع طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری قابل پذیرش است و از نقاط قوت بسیاری برخوردار است. اهم نقاط قوت آن عبارت است از:

۱. توجه به محورهای مهم قانون در اصلاح،
 ۲. توجه به حقوق متهم از جمله تسهیل در مقررات مربوط به وکالت دعاوی،
 ۳. توجه به امکانات و نیازهای دستگاه قضایی مانند پیش بینی احضار غیر چاپی و الکترونیکی،
 ۴. توجه به محدودیت های ضابطان دادگستری به ویژه در حوزه بازرسی و تفتیش در نقاط و شرایط خاص،
 ۵. توجه به الزامات دادرسی در سازمان قضایی نیروهای مسلح.
- با وجود نقاط قوت ذکر شده، این طرح از نقاط ضعف زیر رنج می برد:
۱. اصلاح برخی از موادی که ریشه در رویه قضایی یا تفاسیر نادرست دارد و قانون از این جهت مشکلی ندارد،
 ۲. برخی اصلاحات غیر ضروری مانند اصلاح مربوط به ماده (۱۴) این قانون،
 ۳. بی توجهی به حقوق طرفین در مواردی مانند سلب حق حضور افراد در دادرسی در مرحله تجدیدنظر با حوزه گسترده تری نسبت به قانون فعلی و طرح های سابق،
 ۴. بی دقتی در نگارش متن طرح به گونه ای که در چند ماده پیشنهادی به رغم حکم مناسب از ادبیات نادرستی استفاده شده است که موجب ابهام و اجمال می شود.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

با توجه به نقاط قوت و ضعف طرح، پیشنهادهای مرکز پژوهش های مجلس در سه دسته موافق با حکم پیشنهادی و قابل پذیرش به همان ترتیب ذکر شده در طرح، پذیرش به شرط اعمال اصلاحات و غیر قابل پذیرش قرار می گیرد که شرح پیشنهادها معطوف به هر ماده در جدول بررسی تک به تک مواد در متن گزارش ذکر شده است.

۱. مقدمه

یکی از مهم‌ترین قوانین کیفری که به‌عنوان یکی از قوانین مادر یا اصلی نیز شناسایی می‌شود، قانون آیین دادرسی کیفری است. این قانون به تشریفات دادرسی کیفری می‌پردازد و از جهت حفظ حقوق اصحاب دعوا و به‌ویژه متهم، حائز اهمیت است. از این رو، در نظام‌های حقوق کیفری نسبت به پیش‌بینی مقررات دقیق و اجرایی برای این قانون اهتمام می‌ورزند؛ زیرا آنچه می‌تواند قوانین ماهوی را به ثمر رساند و اجرایی کند، ساز و کارهایی است که به‌منظور رسیدگی به جرائم مختلف پیش‌بینی شده است. در واقع، این قانون را باید در ادامه قوانین کیفری ماهوی شناسایی کرد که بدون وجود آن، امکان تحقق بخشیدن به قوانین ماهوی وجود ندارد. مهم‌ترین محورهای قانون آیین دادرسی کیفری، اصول حاکم بر دادرسی کیفری، شیوه تعقیب و تحقیق، شیوه دادرسی و شیوه اجرای حکم است.

در واقع، آیین دادرسی کیفری عبارت است از مجموع ضوابط، قواعد، مقررات و اصولی که به‌دنبال وقوع جرم به‌مورد اجرا درمی‌آید تا مراجع، مقامات و مسئولان صلاحیت‌دار قانونی در جهت صیانت جامعه و حقوق افراد ذی‌ربط با تضمین عدالت نسبت به کشف، تعقیب، رسیدگی، صدور قرار و اقدامات تأمینی اقدام کند تا سه هدف مهم حفظ و صیانت جامعه و امنیت کامل آن، رعایت حقوق و آزادی‌های متهم و استیفای حقوق متضرر از جرم و رعایت دقیق مقررات قانونی در تمامی مراحل و اقدامات و تصمیمات را محقق کند. [۱]

قانون آیین دادرسی کیفری ایران در سال ۱۳۹۲ تصویب و در نهایت در سال ۱۳۹۴ پس از اصلاحاتی لازم‌الاجرا شد. این قانون با توجه به احکام مختلفی که در حوزه تعقیب و تحقیق، استقلال بازپرس از دادستان، صلاحیت دادگاه‌ها، قرارهای تأمین و لزوم جبران خسارت از بازداشت متهمان بی‌گناه، رسیدگی به جرائم مهم با تعدد قاضی در دادگاه‌های کیفری و بخش مجزایی مربوط به اجرای احکام پیش‌بینی کرده است [۲]، در مقایسه با قوانین سابق از مزیت‌های قابل توجه و مطلوبی برخوردار است. با این حال، این قانون با چالش‌های اجرایی مواجه بوده و به همین دلیل در سال ۱۳۹۴ پیش از اجرایی شدن آن، اصلاح شد. به‌مرور زمان برخی از نواقص و خلأهای این قانون مشخص شده است که می‌تواند در مواردی موجب معطل ماندن احکامی از این قانون شود. البته، بخشی نیز به‌دلیل فراهم نشدن زیرساخت‌های مورد نیاز است. برای اجرای این قانون باید زیرساخت‌های اجرایی مانند به‌کارگیری قضات بیشتر، تشکیل واحدهای مورد نیاز، تخصصی کردن ضابطان، بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ... فراهم شود [۳].

با توجه به مشکلات موجود، طرحی در مجلس دوازدهم تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. این طرح مشتمل بر ۳۷ ماده است و بخش‌های مختلف قانون را دستخوش اصلاح و تغییر قرار می‌دهد. شایان ذکر است که طرح‌هایی برای اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹ نیز تقدیم مجلس شده بود که به‌دلیل حجم بالای طرح‌ها و لوایح به نتیجه نرسید. «طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری» در ۳۷ ماده در مهرماه ۱۴۰۳ به مجلس اعلام وصول و برای بررسی به کمیسیون قضایی و حقوقی ارجاع شده است. این طرح در مقایسه با طرح‌های سابق مفصل‌تر است و علاوه بر موادی از طرح سابق دربرگیرنده مواد جدید و بیشتری است. در گزارش پیش رو، ضمن بیان محورهای مورد اصلاح، مواد طرح بررسی و پیشنهادهای لازم ارائه می‌شود.

۲. پیشینه

۲-۱. سوابق تقنین به‌همراه آسیب‌شناسی

در جدول زیر نکات مهم و برجسته یا نقطه‌ضعف اساسی هر یک از مواد مربوط به طرح در قانون آیین دادرسی کیفری کنونی ذکر شده است.

جدول ۱. تحلیل پیشینه تقنینی

ردیف	نام سند (قانون... / تصویب نامه... / ..)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۱	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۴	از نکات برجسته، شناسایی زیان معنوی و جبران آن
۲	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۹	در صورت کاهش قیمت مال، ملک قیمت در زمان اجرا به ضرر برده دیده است.
۳	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱ اصلاحی ۱۳۹۴/۳/۲۴	۴۸	حق تعیین وکیل در قانون اساسی بدون هیچ محدودیتی مقرر شده است. مفاد این ماده موجب محدودیت در این حق می‌شود.
۴	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۵	در جرائمی که از شدت و پیچیدگی خاصی برخوردار است یا در مناطق خاصی که اخذ اجازه مودی امکان‌پذیر نیست.
۵	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۸۷	در این ماده تنها به مأموران پست اجازه داده شده که در صورت برخورد با بسته مشکوک به برخی موارد، آنها را توقیف کنند. حال آنکه مأموران دیگری نیز ممکن است در این شرایط قرار گیرند.
۶	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۱۴	با توجه به تأثیرات اقتصادی این ماده، مناسب است تعطیلی مؤسسات تجاری، کشاورزی یا سخت‌گیری بیشتری همراه باشد.
۷	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۱۹	اطاله از جهت اجرای پرونده‌هایی که برای نیابت ارسال می‌شود، مشکل برجسته‌ای است.
۸	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۵۰	ماده شش مکالمات تلفنی برخی از مقامات را منوط به تأیید رئیس قوه قضائیه کرده است که در مواردی به دلیل مشغله ایشان، دسترسی به این مقام دشوار می‌شود.
۹	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱ اصلاحی ۱۳۹۴/۳/۲۴	۱۵۱	در راستای تحقیق و کشف حقیقت لازم است که بازپرس اجازه کنترل حساب‌ها را داشته باشد.
۱۰	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۶۵	با توجه به اینکه به جزئیات پرداخته است در مقام اجرا موجب تشنگ شده است.
۱۱	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۶۶	با توجه به اینکه به جزئیات پرداخته است در مقام اجرا موجب تشنگ شده است.

ردیف	نام سند (قانون... / تصویب‌نامه...)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۱۲	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۷۴	_____
۱۳	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۱۸۸	نظارت قضات جهت تمدید آن و الزام به این نظارت و لغو ممنوعیت در صورت عدم تمدید از ویژگی‌های مطلوب این ماده است.
۱۴	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	اصلاحی ۱۳۹۲/۲/۱ ۱۳۹۴/۳/۲۴	۱۹۰	عبارت «همراه داشته باشد» موجب این اختلاف شده است که آیا این وکیل نیز باید به انتخاب فرد باشد یا حضور وکیل غیرانتخابی نیز موجب تحقق حکم است.
۱۵	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	اصلاحی ۱۳۹۲/۲/۱ ۱۳۹۴/۳/۲۴	۲۳۶	از ویژگی‌های آن پیش‌بینی سازوکار اطلاع به سفارت در صورت دستگیری اتباع بیگانه است.
۱۶	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۲۴۲	برای بازداشت موقت در همه جرائم یک ماه و دو ماه برای تمدید در نظر گرفته شده است که در جرائم سنگین و پیچیده این زمان کافی نیست. به‌علاوه در خصوص بازداشت در حالت‌های تعدد جرم و رسیدگی توأمان ساکت است.
۱۷	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۲۴۷	تعیین قرارهای نظارت قضایی در تأمین دسترسی به متهم مطلوب است.
۱۸	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۲۹۹	_____
۱۹	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۳۴۰	در صورت تعدد جرائمی که تحقیقات آن برعهده دادگاه است با جرائمی که تحقیقات آنها برعهده دادسرا است، مشخص نیست که تحقیقات در کدام مرجع باید انجام شود.
۲۰	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۴۲۱	به‌منظور اجرای عدالت و حفظ بی‌طرفی قاضی، در مواردی که می‌تواند موجب انتقای بی‌طرفی شود، قاضی نباید رسیدگی کند.
۲۱	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	اصلاحی ۱۳۹۲/۲/۱ ۱۳۹۴/۳/۲۴	۴۲۸	مرجع فرجام‌خواهی را مشخص کرده است.

ردیف	نام سند (قانون... / تصویب نامه... / ..)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۲۲	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱ اصلاحی ۱۳۹۴/۳/۲۴	۴۵۰	از مهم‌ترین حقوق طرفین دعوا حضور در جلسات دادگاه است. این ماده به دلیل حجم پرونده در موارد کم اهمیت اجازه می‌دهد که در مرحله تجدیدنظر بدون دعوت از طرفین دادگاه تجدیدنظر وارد رسیدگی شود.
۲۳	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۴۷۴	اعاده دادرسی دامنه وسیعی دارد و می‌تواند به طرح دوباره پرونده‌ای منجر شود که سال‌ها از اتمام آن گذشته است و به قطعیت آرا لطمه وارد می‌کند.
۲۴	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۴۷۶	ترتیب احراز موارد اعاده دادرسی را مشخص کرده است.
۲۵	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۴۷۷	در مواردی که خلاف شرع تشخیص داده شود، سازوکار باید به‌طور دقیق‌تری مشخص شود؛ زیرا وضعیت این پرونده‌ها متفاوت است.
۲۶	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۰۹	از مشکلات اجرایی، دشواری اجرای احکام و به‌ویژه جزای نقدی است که باید ترتیب مناسبی برای آن در نظر گرفته شود.
۲۷	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۲۹	قاضی اجرای احکام هنوز تا حدودی یک مقام اداری است و لازم است اختیارات بیشتری به وی داده شود.
۲۸	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۳۲	از مسائل موجود، عدم پرداخت اقساط جزای نقدی است. لازم است ضمانت اجرای عدم پرداخت به‌صراحت بیان شود.
۲۹	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۳۳	از ویژگی‌های این ماده این است که تکلیف محکومی که جزای نقدی وی تقسیط شده است و امکان پرداخت یکجا را پیدا کرده، مشخص کرده است.
۳۰	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۷۵	باید برای طرح دعوا و جبران خسارت ضرر و زیان و پیگیری آن از سوی یگان‌های نظامی تکلیف قرار داده شود.
۳۱	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۷۷	این ماده برای برخی از تکالیف این قانون ضمانت اجرا قرار داده است، اما برخی از مواد به‌رغم آنکه تکالیفی مقرر کرده‌اند فاقد ضمانت اجرا هستند.

ردیف	نام سند (قانون... / تصویب‌نامه...)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۳۲	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۷۹	لازم است به مراحت مشخص شود رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح استان تهران کدام مقام قضایی این سازمان است.
۳۳	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۸۱	_____
۳۴	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۵۹۷	با توجه به اینکه برخی از وظایف ضابطان توسط کارکنان وظیفه انجام می‌شود، باید مشخص شود اگر در این جایگاه مرتکب جرمی شوند، کدام دادگاه صالح به رسیدگی است.
۳۵	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۶۰۸	_____
۳۶	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۶۱۵	در خصوص نحوه احضار و جلب فرماندهان نظامی باید سازوکار خاصی پیش‌بینی شود.
۳۷	قانون آیین دادرسی کیفری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۶۲۵	مناسب است قواعد تعیین وکیل افراد عادی و نظامیان یکسان باشد.

۳. ارزیابی طرح

۳-۱. محورهای اصلاح

اصلاحات طرح «اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری» در قالب ۳۷ ماده، در ۱۶ محور اصلی زیر قرار می‌گیرد:

۱. جبران خسارت،
۲. تعیین وکیل،
۳. بازرسی و تفتیش اماکن و وسایل و اشخاص،
۴. اقدامات تأمین و نظارتی،
۵. نیابت قضایی،
۶. کنترل ارتباطات مخبراتی و حساب‌های بانکی،
۷. کارشناسی،
۸. احضار الکترونیکی،
۹. تعقیب اتباع بیگانه،
۱۰. احکام بازداشت موقت،
۱۱. صلاحیت دادگاه بخش،
۱۲. تحقیقات مقدماتی جرائم متعدد،

۱۳. فرجام خواهی،

۱۴. اعاده دادرسی،

۱۵. اجرای حکم،

۱۶. مقررات مربوط به سازمان قضایی نیروهای مسلح.

۱-۱-۳. بررسی ماده به ماده طرح

با توجه به مسائل حقوقی، قضایی و اجرایی، مواد طرح به شرح جدول زیر ارزیابی می شود:

جدول ۲. بررسی ماده به ماده طرح

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادات
۱	ماده ۱ - یک تبصره به عنوان تبصره (۳) به ماده (۴۱) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می شود: تبصره ۳- علاوه بر دیه، هزینه های متعارف درمان که مازاد بر دیه باشد، چنانچه به طریق دیگری جبران نشده باشد با درخواست شاکی و بدون نیاز به تقدیم دادخواست از دادگاه کیفری نیز قابل مطالبه است.	عبارت هزینه های متعارف ابهام دارد و مشخص نیست چه مرجعی باید این موضوع را تشخیص دهند.	عدم موافقت با حکم ماده پیشنهادی
۲	ماده ۲- ماده (۱۹) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می شود: ماده ۱۹ - دادگاه در مواردی که حکم به رد عین، مثل و یا قیمت مال صادر می کند، مکلف است میزان و مشخصات آن را قید و در صورت تعدد محکوم علیه، حدود مسئولیت هریک را مطابق مقررات مشخص کند. همچنین در صورت مطالبه اصل مال موضوع جرم یا تحویل شده از آن، مرتکب را به رد عین مال و در صورت موجود نبودن عین مال یا غیرممکن شدن رد آن، حسب مورد به رد مثل یا پرداخت قیمت آن محکوم می کند. در صورت صدور حکم به پرداخت قیمت مال، چنانچه در قیمت آن افزایش حاصل شود، نرخ روز تأدیه محاسبه می شود و در صورت کاهش قیمت، بالاترین قیمت از روز وقوع جرم تا روز تأدیه ملاک عمل خواهد بود. اجرای مقررات این ماده منوط به تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی نیست.	ماده ۱۹ اصلاحی مناسب و در راستای حمایت از بزه دیده و کاهش ورودی پرونده در دادگاه های حقوقی است.	موافق حکم ماده پیشنهادی با اصلاحات زیر: سطرهای پایانی ماده این گونه اصلاح شود: ... چنانچه در قیمت آن افزایش حاصل شود، توسط قاضی اجرای احکام نرخ روز تأدیه محاسبه می شود و در صورت کاهش قیمت، بالاترین قیمت از روز وقوع جرم تا روز تأدیه ملاک عمل خواهد بود. اجرای مقررات این ماده با <u>تقاضای ذی نفع بوده و منوط به تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی نیست.</u>

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادهای
۳	<p>ماده ۳- تبصره ماده (۴۸) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود: تبصره- در جرائم سازمان‌یافته و جرائم موضوع قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم که مجازات قانونی آنها مشمول بندهای «الف»، «ب» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون است و همچنین، جرائم عمدی علیه امنیت داخلی و خارجی کشور که مجازات قانونی آنها درجه چهار و بالاتر می‌باشد، در مرحله تحقیقات مقدماتی چنانچه بازپرس ملاقات وکیل یا متهم را با ضرورت کشف حقیقت منافی بداند، می‌تواند فقط برای یکبار در مدت تحت نظر و در صورت بازداشت حداکثر به مدت ده روز از زمان شروع بازداشت، با ذکر دلیل، قرار منع ملاقات متهم با وکیل را صادر کند. این قرار پس از تایید دادستان فوراً به متهم و وکیل او ابلاغ می‌شود و ظرف سه روز در دادگاه صالح قابل اعتراض است. دادگاه حداکثر ظرف دو روز به اعتراض رسیدگی و اتخاذ تصمیم می‌کند. تصمیم دادگاه قطعی است. حکم این ماده و تبصره ذیل آن، در مورد جرائم فوق‌الذکر که در صلاحیت سازمان قضایی نیروهای مسلح است نیز جاری می‌باشد.</p>	<p>۱. در اصلاح پیشنهادی، حق داشتن وکیل از بین نمرود و فرد می‌تواند هر فردی را انتخاب کند. اما، حضور وکیل در صورت وجود یکی از ملاحظه‌های گفته شده، به تشخیص مقام قضایی موکول شده است. بنابراین، از طرفی پاسخگوی نگرانی‌های این حوزه است و از سوی دیگر با حق دسترسی و حق انتخاب وکیل منافات ندارد. ۲. نیاز است در کنار وکیل سایر افراد هم اضافه شود. چون نگرانی تنها با منع ملاقات با وکیل رفع نمی‌شود لذا این سطر به این شکل اصلاح شود: «... در مرحله تحقیقات مقدماتی چنانچه بازپرس ملاقات وکیل یا سایر افراد با متهم را با ضرورت کشف حقیقت منافی بداند...» ۳. پیشنهاد شد که مفاد این ماده در مورد جرایمی که در صلاحیت سازمان قضایی نیروهای مسلح است نیز جاری باشد. با توجه به حکم ماده (۶۴۸) قانون^۱ و پیشنهاد نسخ ماده (۶۲۵) که در این طرح مطرح شده، اشاره به سازمان قضایی نیروهای مسلح نه تنها ضرورت ندارد بلکه سبب تردید و ابهام می‌شود. پیشنهاد می‌شود این قسمت حذف شود.</p>	<p>موافق حکم ماده پیشنهادی با اعمال اصلاح زیر: تبصره- در جرائم سازمان‌یافته و جرائم موضوع قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم که مجازات قانونی آنها مشمول بندهای «الف»، «ب» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون است و همچنین، جرائم عمدی علیه امنیت داخلی و خارجی کشور که مجازات قانونی آنها درجه چهار و بالاتر می‌باشد، در مرحله تحقیقات مقدماتی چنانچه بازپرس ملاقات وکیل یا سایر افراد با متهم را با ضرورت کشف حقیقت منافی بداند، می‌تواند فقط برای یکبار در مدت تحت نظر و در صورت بازداشت حداکثر به مدت ده روز از زمان شروع بازداشت، با ذکر دلیل، قرار منع ملاقات متهم با وکیل را صادر کند. این قرار پس از تأیید دادستان فوراً به متهم و وکیل او ابلاغ می‌شود و ظرف سه روز در دادگاه صالح قابل اعتراض است. دادگاه حداکثر ظرف دو روز به اعتراض رسیدگی و اتخاذ تصمیم می‌کند. تصمیم دادگاه قطعی است.</p>
۴	<p>ماده ۴- دو تبصره تحت عنوان تبصره «۱» و «۲» به شرح زیر به ماده (۵۵) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود: تبصره ۱- در صورت ظن قوی بر ارتکاب جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، قاچاق انسان، عبور غیرمجاز اتباع بیگانه، قاچاق سلاح و مهمات یا مواد مخدر و روان‌گردان، قتل عمد، آدم‌ربایی و سرقت، به استثنای مواردی که در قانون حکم خاص دارد، بازرسی اشخاص و اشیاء از قبیل خودرو، در موارد زیر انجام می‌پذیرد: الف) در پایگاه‌های ایست و بازرسی ثابت مرزی و داخل کشور در محدوده مصوبه شورای عالی امنیت ملی با اذن کلی دادستان مرکز استان مربوط؛ ب) در ایست و بازرسی‌های موقت با اذن کلی دادستان حوزه قضایی مربوط در مدت معین، حداکثر تا چهل و هشت ساعت؛ پ) در غیر از موارد بندهای «الف» و «ب» چنانچه دسترسی به مقام قضایی مقدور نباشد و ظن قوی بر ارتکاب هر یک از جرائم مذکور وجود داشته باشد، ضابطان دادگستری در موارد ضروری می‌توانند با تنظیم صورتجلسه و ذکر دلایل نسبت به بازرسی اقدام و بلافاصله و حداکثر تا دو ساعت، مراتب را به مقام قضایی صالح گزارش کنند. تبصره ۲- تعیین محل استقرار پایگاه‌های ایست و بازرسی ثابت یا موقت حسب مورد با مصوبه شورای عالی امنیت ملی یا شورای تأمین استان و شهرستان می‌باشد.</p>	<p>۱. یکی از دشواری‌هایی که در امر تعقیب و تحقیق جرائم وجود دارد، بازرسی و تفتیش است که در جرائم خاصی این امر دشوارتر خواهد بود. از این رو، پیشنهاد شد که در جرائمی که از شدت یا پیچیدگی خاصی برخوردارند، اجازه کلی دادستان در مدت‌زمان معینی مقرر باشد. ۲. نکته‌ای که وجود دارد این است که در پایگاه‌های ایست و بازرسی ثابت، با توجه به فلسفه ایجاد آنها، پیشنهاد شد که این پایگاه‌ها برای انجام وظایف خود، اقدام به اخذ اجازه کلی دادستان مرکز استان نمایند و نسبت به ایست و بازرسی‌های معمولی یا ایست و بازرسی در پایگاه‌های موقت این تفاوت را پیدا کنند که اذن کلی محدود به زمان خاصی نباشد. ۳. این امکان وجود دارد که در مواردی به مقام قضایی دسترسی نباشد. در این موارد، پیشنهاد شد برای جلوگیری از تعطیل شدن بازرسی و تفتیش، با توجه به اهمیت برخی از جرائم، به ضابط اجازه بازرسی و تفتیش داده شود. البته، این امر باید به مقام قضایی گزارش شود. ۴. در حال حاضر نیز محل ایست و بازرسی‌های ثابت توسط شورای عالی امنیت ملی و موقت از سوی شورای امنیت استان تعیین می‌شود. پیشنهاد شد که این امر به صراحت در قانون ذکر شود تا جنبه قانونی پیدا کند. اما با توجه به اینکه در مدر تبصره به‌طور کلی به بازرسی اشخاص و اشیاء اشاره شده، پیشنهاد می‌شود که تصریح شود بازرسی اشخاص و اشیایی که به جرائم مورد بحث مربوط هستند. عبارت «به استثنای مواردی که در قانون حکم خاص دارد»، معلوم نیست به چه دلیل ذکر شده است. از این جهت پیشنهاد می‌شود حذف شود.</p>	<p>موافق حکم ماده پیشنهادی با اعمال اصلاحات زیر: دو تبصره تحت عنوان تبصره «۱» و «۲» به شرح زیر به ماده (۵۵) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود: تبصره ۱- بازرسی اشخاص و اشیاء در تصرف آنها از قبیل وسایل نقلیه در جرائم غیرمشهود که حسب قرآن موجود مضمون به ارتکاب جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، قاچاق انسان، عبور غیرمجاز اتباع بیگانه، قاچاق کالا و ارز و سلاح و مهمات، قاچاق مواد مخدر و روان‌گردان، قتل، آدم‌ربایی و سرقت می‌باشند، به شرح زیر انجام می‌پذیرد: الف) در پایگاه‌های ایست و بازرسی ثابت مرزی و داخل کشور در محدوده مصوبه شورای عالی امنیت ملی با اذن کلی دادستان مرکز استان مربوط؛ ب) در ایست و بازرسی‌های موقت با اذن کلی دادستان حوزه قضایی مربوط در مدت معین، حداکثر تا چهل و هشت ساعت؛ پ) در غیر از موارد بندهای «الف» و «ب» چنانچه دسترسی به مقام قضایی مقدور نباشد، ضابطان دادگستری در موارد ضروری می‌توانند با تنظیم صورتجلسه و بیان علت عدم امکان دسترسی به مقام قضایی و ذکر دلایل نسبت به بازرسی اقدام و بلافاصله و حداکثر تا دو ساعت، مراتب را به مقام قضایی صالح گزارش کنند. تبصره ۲- تعیین محل استقرار پایگاه‌های ایست و بازرسی ثابت یا موقت حسب مورد با مصوبه شورای عالی امنیت ملی یا شورای تأمین استان و شهرستان می‌باشد.</p>

۱. ماده ۶۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری: مواردی که مقررات ویژه‌ای برای دادرسی جرائم نیروهای مسلح مقرر نگردیده است، تابع مقررات عمومی آیین دادرسی کیفری است.

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادات
۵	ماده ۵- یک تبصره به شرح زیر به ماده (۸۷) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود: <u>تبصره- حکم این ماده نسبت به اشخاصی که به موجب مقررات قانونی مسئول بازرسی یا دریافت اموال یا اشیاء می‌باشند نیز جاری است.</u>	در ماده (۸۷) اختیاراتی به منظور بازرسی بسته‌هایی که مشکوک به موارد خطرناک هستند به مأموران پست داده شده است. تبصره پیشنهادی به درستی مقرر کرده است که چنانچه اشخاص دیگری نیز به موجب وظایف قانونی خود مسئول بازرسی بسته‌ها و اشیاء باشند، از اختیارات این ماده برخوردارند. با توجه به خلا قانونی این اصلاح لازم است؛ اما کلمه قانونی زاید است؛ زیرا بسیاری از این تکالیف به موجب مقرراتی مانند بخشنامه و آیین‌نامه و... وضع شده است که وجود این واژه ممکن است موجب خروج آن موارد شود.	<u>موافق حکم ماده پیشنهادی با حذف واژه قانونی به شرح زیر:</u> <u>تبصره- حکم این ماده نسبت به اشخاصی که به موجب مقررات مسئول بازرسی یا دریافت اموال یا اشیاء می‌باشند نیز جاری است.</u>
۶	ماده ۶- ماده (۱۱۴) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به شرح زیر به آن الحاق می‌شود: ماده (۱۱۴) جلوگیری از فعالیت تمام یا بخشی از امور خدماتی یا تولیدی از قبیل امور تجاری، کشاورزی، فعالیت کارگاه‌ها، کارخانه‌ها و شرکت‌های تجاری و تعاونی‌ها و مانند آن ممنوع است مگر در مواردی که حسب قرائن معقول و ادله مثبته، ادامه این فعالیت متضمن ارتکاب اعمال مجرمانه‌ای باشد که مضر به سلامت، مخل امنیت جامعه و یا نظم عمومی باشد که در این صورت، بازپرس مکلف است پس از تأیید دادستان، حسب مورد از آن بخش از فعالیت مذکور جلوگیری و ادله یادشده را در تصمیم خود قید کند. این تصمیم ظرف پنج روز پس از ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه کیفری است. <u>تبصره ۱- هرگاه علت صدور دستور موضوع این ماده مرتفع شود، بازپرس از آن رفع اثر می‌کند. در غیر این صورت مکلف است هر دو ماه یکبار با ذکر دلیل نسبت به ابقاء دستور اقدام کند. تصمیم بازپرس در این خصوص نیز به ترتیب مذکور در این ماده قابل اعتراض است.</u> <u>تبصره «۲» رسیدگی به پرونده‌های موضوع این ماده، خارج از نوبت انجام می‌شود و تصمیم دادگاه منبتر ابقاء یا تمدید دستور قطعی است.</u>	۱. با توجه به لزوم بیان دلیل تعطیلی و حساسیت در این خصوص و با توجه به اینکه این ماده در خصوص کارگاه‌های تولیدی و... است، این سخت‌گیری برای توقف عملیات لازم است. بنابراین، پیشنهاد متن ماده و تبصره یک آن مناسب و ضروری است. ۲. تبصره «۲» با توجه به وجود مقررات ماده (۲۷۳) این قانون ^۱ زاید و غیرضروری است. بیان موردی موضوعی که حکم کلی پیرامون آن وجود دارد، سبب تزلزل آن حکم و ایجاد ابهام است. از این رو، تبصره «۲» پیشنهادی حذف شود.	<u>موافق حکم پیشنهادی صدر ماده و تبصره ۱ آن.</u> <u>پیشنهاد می‌شود تبصره «۲» حذف شود.</u>
۷	ماده ۷- یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره «۳» به ماده (۱۱۹) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود: <u>تبصره ۳- مرجع مجری نیابت مکلف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ارجاع مفاد نیابت قضایی را انجام دهد. در صورتی که ظرف مدت مذکور نیابت قضایی انجام نشود، مرجع مجری نیابت باید هر ماه علت آن را به مرجع معطی نیابت اعلام کند.</u>	یکی از مسائلی که در نیابت قضایی پیش می‌آید این است که دچار اطاله می‌شود و همین امر بر فرایند رسیدگی دادگاه معطی نیابت اثرگذار است. از این جهت در تبصره پیشنهادی برای مرجع مجری نیابت زمان قرار داده است و جهت تمدید نیز باید با ذکر دلیل این موضوع را به مرجع معطی نیابت اطلاع دهد. از این جهت هر چند حکم مطلوبی است، با این حال، با توجه به اینکه مهلت‌های تعیین شده هیچ‌گاه رعایت نمی‌شود، نه تنها مشکلی را حل نمی‌کند بلکه سبب اتلاف وقت و اطاله دادرسی است.	<u>عدم موافقت با اصلاح پیشنهادی</u>

۱. ماده ۲۷۳ قانون آیین دادرسی کیفری - حل اختلاف بین بازپرس و دادستان و رسیدگی به اعتراض شاکی یا متهم نسبت به قرارهای قابل اعتراض، در جلسه فوق العاده دادگاه صورت می‌گیرد. تصمیم دادگاه در این خصوص قطعی است، مگر در مورد قرارهای منع یا موقوفی تعقیب در جرائم موضوع بندهای «الف»، «ب»، «پ» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون که در صورت تأیید، این قرارها مطابق مقررات قابل تجدید نظر است.

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادهای
۸	<p>ماده ۸- ماده (۱۵۰) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۵۰ - کنترل ارتباطات مخابراتی افراد ممنوع است، مگر در مواردی که به امنیت داخلی و خارجی کشور مربوط باشد یا برای کشف جرائم موضوع بندهای «الف»، «ب»، «پ» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون لازم تشخیص داده شود. در این صورت با موافقت رئیس کل دادگستری استان و با تعیین مدت و دفعات کنترل، اقدام می‌شود. کنترل مکالمات تلفنی اشخاص و مقامات موضوع ماده (۳۰۷) این قانون «پس از موافقت رئیس کل دادگستری استان» منوط به تأیید رئیس قوه قضائیه است «رئیس قوه قضائیه می‌تواند آن را به یکی از معاونان خود که دارای پایه قضایی است، تفویض کند».</p>	<p>با توجه به حساسیتی که در خصوص شنود مقامات وجود دارد، شنود ارتباطات مخابراتی آنها در ماده (۱۵۰) منوط به تأیید رئیس قوه قضائیه شده است. با این حال به دلیل مشغله‌هایی که رئیس قوه قضائیه دارد و اهمیت زمان در برخی از موارد ماده مقرر کرده است که این اختیار می‌تواند به یکی از معاونان قوه که دارای شرایط خاصی است نیز تفویض شود.</p> <p>بعلاوه در ماده کنونی تنها به تأیید رئیس قوه اشاره شده است اما در حکم پیشنهادی مرحله موافقت رئیس کل دادگستری استان نیز افزوده شد که می‌تواند از جهت اشراف به موقعیت مقامات استانی و وضعیت استان و ضرورت شنود کمک‌کننده باشد.</p>	<p>موافق حکم ماده پیشنهادی</p>
۹	<p>ماده ۹- ماده (۱۵۱) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۵۱ - بازپرس می‌تواند در موارد ضروری، برای کشف جرم یا دستیابی به ادله وقوع جرم، حساب‌های اشخاص نزد بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری را کنترل کند.</p>	<p>در حال حاضر کنترل حساب‌های بانکی باید با تأیید رئیس حوزه قضایی باشد که به نظر می‌رسد، وقتی بازپرس امکان صدور قرارهای تأمین را داشته باشد، به طریق اولی می‌تواند بدون ملاحظه رئیس حوزه قضایی حکم به کنترل حساب بانکی دهد. البته برخی مخالف این حکم هستند و نکته‌شان این است که این حکم برای بازپرس تازه‌کار می‌تواند مفسده داشته باشد. اما، در مجموع قابل‌پذیرش است.</p>	<p>موافق حکم ماده پیشنهادی</p>
۱۰	<p>ماده ۱۰- ماده (۱۶۵) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۶۵ - هرگاه نظریه کارشناس به علت اعتراض هر یک از طرفین یا اختلاف کارشناسان و یا به هر علت دیگری به تشخیص بازپرس محل تردید باشد، بازپرس از کارشناس یا کارشناسان منتخب به منظور رفع تردید دعوت به عمل آورد یا نظریه کارشناسی را نزد متخصص علم یا فن مربوط ارسال و نظر او را استعلام کند.</p>	<p>اصلاح مواد (۱۶۵) و (۱۶۶) به شرح پیشنهادی در طرح ۱۴۰۳ ضروری و مفید است زیرا وضعیت موجود سبب اختلاف برداشت در رویه قضایی است.</p> <p>نکته: با توجه به ارتباط احکام ماده (۱۶۵) و (۱۶۶) (مواد ۱۰ و ۱۱ طرح اصلاحی) هر دو باید با هم اصلاح شوند و اگر اصلاح یکی پذیرفته نشود، اصلاح دیگری موجب ناهماهنگی خواهد شد.</p>	<p>موافق حکم پیشنهادی</p>
۱۱	<p>ماده ۱۱- ماده (۱۶۶) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۶۶ - در صورتی که با وجود اقدامات انجام شده در مواد قبل، نظریه کارشناسی با اوضاع و احوال محقق و معلوم مورد کارشناسی مطابقت نداشته باشد، بازپرس به آن ترتیب اثر نمی‌دهد و به منظور کشف حقیقت، موضوع را حداکثر دو بار دیگر به هیئت کارشناسی ارجاع می‌دهد. در صورتی که بازپرس نظریه اخیر کارشناسی را منطبق با واقع تشخیص دهد، بر اساس آن عمل می‌کند. در غیر این صورت، با بررسی نظریه‌های کارشناسی و سایر امارات و قراین موجود، به طور مستدل اتخاذ تصمیم می‌کند.</p>	<p>اصلاح مواد (۱۶۵) و (۱۶۶) به شرح پیشنهادی در طرح ۱۴۰۳ ضروری و مفید است زیرا وضعیت موجود سبب اختلاف برداشت در رویه قضایی است.</p> <p>نکته: با توجه به ارتباط احکام ماده (۱۶۵) و (۱۶۶) (مواد ۱۰ و ۱۱ طرح اصلاحی) هر دو باید با هم اصلاح شوند و اگر اصلاح یکی پذیرفته نشود، اصلاح دیگری موجب ناهماهنگی خواهد شد.</p>	<p>موافق حکم پیشنهادی</p>

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادات
۱۲	<p>ماده ۱۲- ماده (۱۷۴) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۷۴- هرگاه ابلاغ احضاریه به‌لحاظ معلوم نبودن محل اقامت متهم ممکن نباشد و اقدامات برای دستیابی به متهم به نتیجه نرسد و ابلاغ نیز به‌طریق دیگر میسر نگردد، متهم از طریق انتشار احضاریه به‌صورت آگهی الکترونیکی احضار می‌شود. در این صورت، بازپرس پس از انقضا پانزده روز از تاریخ انتشار، به موضوع رسیدگی و اظهار عقیده می‌کند.</p>	<p>منظور از انتشار احضاریه به‌صورت آگهی الکترونیکی چیست؟ اگر منظور احضاریه الکترونیکی باشد، نباید از واژه آگهی استفاده شود و اگر منظور این است که این آگهی می‌تواند به‌صورت الکترونیکی باشد، باید جزئیات مندرج در ماده (۱۷۴) کنونی یعنی عنوان اتهام و مهلت در متن ماده قید شود. مهلت مدنظر در ماده کنونی یعنی یک ماه به‌نظر مناسب‌تر است. به‌علاوه، به‌نظر می‌رسد مفاد ماده کنونی از جهت ادبیات و جزئیات ایرادی ندارد و تنها ذکر شیوه الکترونیکی موجب این اصلاح شده است که پیشنهاد می‌شود به متن ماده کنونی عبارتی اضافه شود که این حکم را دربرگیرد که با توجه به وضعیت فعلی نظام دادرسی الکترونیک و پیشرفت‌های مطرح در این زمینه، مناسب است. با این اصلاح دیگر نیاز به انتشار در روزنامه کاغذی نیست.</p>	<p>موافق اصلاح ماده</p> <p>اضافه شدن عبارت زیر به متن ماده (۱۷۴) به‌جای اصلاح پیشنهادی: «... ملی یا محلی به‌صورت چاپی یا الکترونیکی و با ذکر عنوان اتهام...»</p>
۱۳	<p>ماده ۱۳- ماده (۱۸۸) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۱۸۸- بازپرس می‌تواند تا هنگامی که به متهم دسترسی حاصل نشود، با توجه به اهمیت جرم، ادله، امارات و قرائن کافی بر وقوع آن، محرومیت‌های موضوع (۵۰۹) این قانون را در مورد جرائم مشمول مجازات‌های بند «الف»، «ب» و «ت» ماده (۳۰۲) و نیز جرائم با مجازات قانونی حبس درجه چهار در خصوص وی اعمال کند. در صورت حضور متهم در بازپرسی یا صدور قرار موقوفی، ترک یا منع تعقیب، محرومیت‌های مذکور منتفی و بلافاصله به مراجع ذی‌ربط اطلاع داده می‌شود.</p>	<p>۱. ماده ۱۸۸ مشکلی ندارد و نیاز به اصلاح نیست. با این اصلاح یک دست آورد مثبت یعنی نظارت قضات جهت تمدید آن و الزام به این نظارت و لغو ممنوعیت در صورت عدم تمدید، منتفی شود. علاوه بر این، در بسیاری از موارد در جرائم کم‌اهمیت هم ممنوعیت خروج ضروری است. بنابراین، مناسب است این اختیار را به بازپرسی داد.</p> <p>۲. ارجاع به ممنوعیت‌های مقرر در ماده (۵۰۹) مناسب است اما می‌توان این ارجاع را به‌موجب یک تبصره ذیل آن ماده انجام داد و ماده (۱۸۸) از شمار اصلاحات حذف شود.</p>	<p>عدم موافقت با حکم پیشنهادی</p>

۱. ماده ۵۰۹ اصلاحی - چنانچه محکوم علیه ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ احضار نامه برای اجرای حکم حاضر نشود و یا زندانی پس از پایان مدت مرخصی به زندان مراجعت نکند، علاوه بر صدور برگ جلب، کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نهادها و سازمان‌های وابسته مکلف‌اند حسب دستور قاضی اجرای احکام از ارائه یک یا چند مورد از همه یا بخشی از خدمات زیر به آنها خودداری یا محروم کنند:
- (الف) خدمات بانکی و مؤسسات مالی و اعتباری؛ از قبیل دسترسی به وجوه در کلیه حساب‌ها و کارت‌ها و دریافت تسهیلات بانکی؛
- (ب) خدمات الکترونیکی انتظامی از قبیل صدور و تمدید گذرنامه، خروج از کشور و صدور گواهینامه رانندگی؛
- (پ) خدمات ارتباطی و مخابراتی از قبیل تبادل داده از طریق تلفن همراه به‌جز دریافت ابلاغ‌های قضایی؛
- (ت) خدمات ثبت رسمی از قبیل کلیه خدمات قابل ارائه از طریق دفاتر اسناد رسمی؛
- (ث) خدمات حمل‌ونقل از قبیل سفر از طریق هواپیما و قطار.
- (ج) محرومیت از حقوق اجتماعی مندرج در ماده (۲۶) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲.
- با حضور محکوم علیه جهت اجرای حکم یا در مواردی که به هر دلیل اجرای حکم به تعویق افتد یا متوقف شود و همچنین با مراجعت زندانی، قاضی اجرای احکام مکلف است بلافاصله نسبت به رفع محرومیت‌های مذکور اقدام نماید.
- تبصره - قوه قضائیه مکلف است به‌منظور ایجاد زیرساخت مناسب برای اعمال محرومیت‌های موضوع تبصره «۲» ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون «سامانه اطلاعاتی متهمان و محکومان متواری» را ایجاد کند.

پیشنهادات	توضیحات	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	ردیف
<p>موافق حکم پیشنهادی به‌علاوه اصلاحات زیر: صدر ماده (۱۹۰) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به‌عنوان تبصره «۴» و «۵» به آن الحاق می‌شود:</p> <p>ماده ۱۹۰- متهم می‌تواند در مرحله تحقیقات مقدماتی، یک نفر وکیل دادگستری انتخاب کند و همراه خود داشته باشد ...</p> <p>تبصره ۴- چنانچه وکیل دادگستری یا همسر او با بازپرس رسیدگی‌کننده رابطه نسبی یا سببی تا درجه سوم از طبقه دوم داشته باشد، از قبول وکالت نزد آن مقام ممنوع است. حکم این تبصره در مورد سایر مقامات قضایی رسیدگی‌کننده نیز جاری است.</p> <p>تبصره ۵- آیین‌نامه نحوه تعیین و حضور وکیل تسخیری و معاضدت و وکیل موضوع ماده (۴۸) این قانون در وقت کشیک، ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط معاونت حقوقی و امور مجلس قوه قضائیه با همکاری کانون وکلای دادگستری مرکز و مرکز وکلای کارشناسان و مشاوران خانواده قوه قضائیه تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.</p>	<p>۱. چالش قضایی ماده (۱۹۰) که مشکل ایجاد کرده و سبب اختلاف نظر شده است، عبارت «همراه داشته باشد» است. لذا، پیشنهاد می‌شود این عبارت به «انتخاب کند و همراه خود داشته باشد» تبدیل شود.</p> <p>۲. یکی از افراد تأثیرگذار در پرونده وکیل طرفین است که در صورت وجود رابطه سببی یا نسبی با دادرس لازم است از وکالت در آن پرونده کنار رود. اگرچه در طرح پیشنهادی این حکم ذیل قرار رد دادرس (اصلاح ماده ۴۲۱) مقرر شده است، اما با توجه به شرایط شعب رسیدگی‌کننده و محدودیت‌های موجود در نقاط مختلف پیشنهاد می‌شود که در صورت بروز این وضعیت، وکیل از پرونده کنار گذاشته شود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود یک تبصره به‌عنوان تبصره «۴» به ماده (۱۹۰) الحاق و تبصره پیشنهادی به تبصره «۵» تبدیل شود.</p> <p>۳. در حال حاضر آیین‌نامه‌های درخصوص اقدامات این اشخاص به‌ویژه وکلای مرکز وکلای کارشناسان و مشاوران خانواده قوه قضائیه وجود ندارد و برای وکلای کانون نیز براساس مقررات قوانین قدیمی اعمال می‌شود که از جهت ایجاد ضابطه و به‌روز کردن مقررات این حوزه این حکم مفید است.</p>	<p>ماده ۱۴- یک تبصره به شرح زیر به‌عنوان تبصره «۴» به ماده (۱۹۰) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ۴- آیین‌نامه نحوه تعیین و حضور وکیل تسخیری و معاضدت و وکیل موضوع ماده (۴۸) این قانون در وقت کشیک، ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط معاونت حقوقی و امور مجلس قوه قضائیه با همکاری کانون وکلای دادگستری مرکز و مرکز وکلای کارشناسان و مشاوران خانواده قوه قضائیه تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.</p>	۱۴
<p>عدم موافقت با حکم پیشنهادی</p>	<p>نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که نوع تعامل در پرونده‌هایی که متهم در آنها یکی از اتباع بیگانه است از جهت اینکه می‌تواند بر روابط دیپلماتیک اثرگذار باشد از حساسیت بیشتری برخوردار است.</p> <p>اما تبصره «۲» ماده (۲۳۶) نیاز به اصلاح ندارد. آورده مهم این اصلاح پیشنهاد تدوین آیین‌نامه است که رئیس قوه قضائیه می‌تواند با تهیه یک دستورالعمل این نیاز را مرتفع کند و نیازمند اصلاح قانون نیست.</p>	<p>ماده ۱۵- تبصره «۲» ماده (۲۳۶) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>تبصره ۲- در صورت تعقیب اتباع بیگانه یا محکومیت قطعی آنان قاضی رسیدگی‌کننده یا مجری حکم حسب مورد مکلف است رأساً یا به تقاضای آنان، مشخصات و نوع اتهام آنها و در صورت بازداشت علت آن و خلاصه‌ای از دادنامه را بلافاصله جهت اقدام لازم به دادستانی کل کشور اعلام کند. در صورت تقاضای ملاقات توسط متهم از مرجع قضایی مربوطه یا پست کنسولی دولت متبوع از مراجع ذیصلاح، مراتب به دادستانی کل کشور اعلام می‌شود تا بر اساس تصمیم آن مرجع، مطابق مقررات اقدام شود. آیین‌نامه اجرایی موضوع این تبصره درخصوص شیوه و موارد اعلامی، تعیین مراجع ذیصلاح، حدود ملاقات، تماس‌ها، مراسلات، مکاتبات و ترتیب نمایندگی قانونی اتباع بیگانه ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط معاونت حقوقی و امور مجلس قوه قضائیه با هماهنگی دادستانی کل کشور و معاونت امور بین‌الملل قوه قضائیه تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.</p>	۱۵

پیشنهادهای	توضیحات	متن «طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲»	ردیف
<p>موافق با اصلاح این ماده پیشنهاد می‌شود به شرح زیر اصلاح شود:</p> <p>ماده ۲۴۲ – هرگاه در جرائم موضوع بندهای «الف»، «ب»، «پ» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون تا چهار ماه و در سایر جرائم تا یک ماه به‌عملت صدور قرار تأمین، متهم در بازداشت بماند و پرونده اتهامی او منتهی به تصمیم نهایی در دادسرا نشود، بازپرس مکلف به تبدیل یا تخفیف قرار تأمین است. اگر علل موجهی برای بقای قرار وجود داشته باشد، با ذکر علل مزبور، قرار، ابقا، و مراتب به متهم ابلاغ می‌شود. متهم می‌تواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ، از این تصمیم به دادگاه صالح اعتراض کند. تبدیل یا تخفیف قرار بدون نیاز به موافقت دادستان انجام می‌شود و ابقای تأمین باید به تأیید دادستان برسد و در صورت مخالفت دادستان، نظر دادستان لازم‌الاتباع است. تبدیل یا تخفیف یا ابقای بازداشت موقت، باید به تأیید دادستان برسد و در صورت مخالفت دادستان با تبدیل یا تخفیف، حل اختلاف با دادگاه صالح است. هرگاه بازداشت متهم ادامه باید مقررات این ماده، حسب مورد، هر یک ماه یا هر چهار ماه اعمال می‌شود. به‌هرحال، مدت بازداشت متهم نباید از حداقل مجازات حبس مقرر در قانون برای آن جرم تجاوز کند و در هر صورت در جرائم موجب مجازات سلب حیات و حبس ابد، از دو سال و در سایر جرائم از یک سال تجاوز نمی‌کند.</p> <p>پس از پایان مدت بازداشت تحت قرار تأمین متهم با قرار خفیف‌تر، به‌نحوی که موجبات آزادی وی فراهم گردد، آزاد می‌شود. مگر اینکه متهم خود قرار خفیف‌تر را نپذیرد یا اقدامی در جهت تأمین آن به‌عمل نیاورد.</p> <p>تبصره ۱ – نصاب حداکثر مدت بازداشت، شامل مجموع قرارهای مادره در دادسرا و دادگاه است و سایر قرارهای منتهی به بازداشت متهم را نیز شامل می‌شود.</p> <p>تبصره ۲ – تکلیف بازپرس به اظهار نظر درباره درخواست متهم، موضوع ماده (۲۴۱) این قانون، در صورتی است که وفق این ماده، نسبت به قرار اظهار نظر نشده باشد.</p> <p>تبصره ۳ الحاقی - در حالت تعدد جرم، مجازات قانونی جرمی که دارای مجازات شدیدتر است، ملاک احتساب مواعد مندرج در این ماده قرار می‌گیرد.</p> <p>تبصره ۴ الحاقی - در رسیدگی توأمان به اتهامات متعدد، ملاک احتساب مدت قرار بازداشت، اولین قرار تأمین منتهی به بازداشت می‌باشد.</p>	<p>۱. پرسشی که در استفساریه این ماده نیز مطرح شده بود، این بود که پس از انقضای مواعد مندرج در ماده آیا متهم بلاقیه آزاد می‌شود یا آنکه باید تحت قرار آزاد گردد. عبارت اتهامی ماده پیشنهادی به این منظور اضافه شد.</p> <p>۲. در برخی از جرائم و با توجه به پیچیدگی آنها و حجم پرونده‌ها در اغلب موارد امکان اینکه دو ماه به دو ماه تمدید صورت گیرد وجود ندارد از این جهت باید این زمان افزایش یابد.</p> <p>۳. نکته دیگر در خصوص تعدد جرم یا رسیدگی‌های توأمان در دادگاه‌های با صلاحیت ذاتی مختلف است که از این جهت ماده ساکت است.</p>	<p>ماده ۱۶ – ماده (۲۴۲) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۲۴۲ – هرگاه در جرائم موضوع بندهای «الف»، «ب»، «پ» و «ت» ماده (۳۰۲) این قانون تا دو ماه و در سایر جرائم تا یک ماه به‌عملت صدور قرار تأمین، متهم در بازداشت بماند و پرونده اتهامی او منتهی به تصمیم نهایی در دادسرا نشود، بازپرس مکلف به فک یا تخفیف قرار تأمین است. اگر علل موجهی برای بقای قرار وجود داشته باشد، با ذکر علل مزبور، قرار، ابقا، و مراتب به متهم ابلاغ می‌شود. متهم می‌تواند از این تصمیم ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ به دادگاه صالح اعتراض کند. فک یا تخفیف قرار بدون نیاز به موافقت دادستان انجام می‌شود و ابقای تأمین باید به تأیید دادستان برسد و در صورت مخالفت دادستان، حل اختلاف با دادگاه صالح است. فک، تخفیف، یا ابقای بازداشت موقت، باید به تأیید دادستان برسد و در صورت مخالفت دادستان، حل اختلاف با دادگاه صالح است. هرگاه بازداشت متهم ادامه باید مقررات این ماده، حسب مورد، هر دو ماه یا هر یک ماه اعمال می‌شود. به‌هرحال، مدت بازداشت متهم نباید از حداقل مجازات حبس مقرر در قانون برای آن جرم تجاوز کند و در هر صورت در جرائم موجب مجازات سلب حیات یا حبس ابد مدت بازداشت موقت از دو سال و در سایر جرائم از یک سال تجاوز نمی‌کند. چنانچه در جرائم موجب مجازات سلب حیات، حبس ابد و حبس درجه یک تا سه به هر علتی پرونده منتهی به صدور رأی قطعی نشود با درخواست مرجع قضایی مربوط و حسب مورد موافقت دادستان یا رئیس حوزه قضایی با تأیید دادگاه تجدیدنظر استان مدت مذکور برای یک سال دیگر قابل‌تمدید است.</p>	۱۶
<p>عدم موافقت با حکم پیشنهادی</p>	<p>پیشنهاد ماده (۱۷) این ایراد را دارد که اگر همان شغل با جرم ارتكابی ارتباط داشته باشد و به‌دلیل قرار گرفتن در آن جایگاه امکان ارتكاب جرم را پیدا کرده است، باید فرد از آن معلق شود. در غیر این صورت با فلسفه قرار نظارت قضایی و بند «پ» منافات پیدا می‌کند. به‌علاوه، شیوه اجرای حکم نیز مشخص نیست. از این جهت این اصلاح قابل پذیرش نیست.</p>	<p>ماده ۱۷ – یک تبصره به شرح زیر به‌عنوان تبصره «۳» به ماده (۲۴۷) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ۳ – اعمال مقررات بند «پ» این ماده در مورد کارکنان موضوع ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و) موقوف ۱۳۷۵ نباید به‌نحوی باشد که منجر به انفصال یا محرومیت از آن شغل شود.</p>	۱۷

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادها
۱۸	<p>ماده ۱۸ - ماده (۲۹۹) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده (۲۹۹) - در صورت ضرورت به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه بخش، دادگاه عمومی بخش تشکیل می‌شود. این دادگاه به تمامی جرائم در صلاحیت دادگاه کیفری دو و دادگاه انقلاب که با وحدت قاضی رسمیت می‌یابد، رسیدگی می‌کند.</p>	<p>یک جمله به انتهای این ماده اضافه شده است و به این دادگاه‌ها صلاحیت دادگاه انقلاب نیز واگذار شده است. این اصلاح می‌تواند به دلیل این مصلحت باشد که در مواردی که دادگاه انقلاب با یک قاضی تشکیل می‌شود، حسن رسیدگی به جرم در محل ارتکاب جرم بیش از فرستادن پرونده به نزدیک‌ترین دادگاه انقلاب است. با این حال ایرادات و نکاتی نسبت به این اصلاح وجود دارد که به شرح زیر است:</p> <p>۱. ارتباط این ماده با دادگاه‌های صلح مشخص نشده است. این اصلاحیه لاحق بر قانون شوراهای حل اختلاف می‌باشد و ناسخ تشکیل دادگاه‌های صلح در شهرستان‌ها است. یا حداقل در این خصوص ابهام‌آفرین است.</p> <p>۲. اعطای صلاحیت رسیدگی به جرائم علیه امنیت و مواد مخدر به دادگاه بخش به عنوان یک دادگاه عمومی کیفری نقض صلاحیت ذاتی و به مصلحت نیز نمی‌باشد.</p>	عدم موافقت با حکم پیشنهادی
۱۹	<p>ماده ۱۹ - یک تبصره به شرح زیر به ماده (۳۴۰) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ۱ - چنانچه اتهامات متعدد متهم مشتمل بر جرائم یا مجازات قانونی تعزیری درجه هفت یا هشت همراه با سایر جرائم به استثنای جرائم ارتكابی اطفال و منافی عفت باشد، تحقیقات مقدماتی تمام جرائم در دادرسی انجام می‌شود.</p>	<p>این اصلاح از جهت هماهنگی در تحقیقات مقدماتی جرائم متعدد به‌ویژه در مواردی که صلاحیت انجام برخی از آنها در دادرسی و برخی در دادگاه است، ضروری و مناسب است.</p>	موافق حکم پیشنهادی
۲۰	<p>ماده ۲۰ - بند «الف» ماده (۴۲۱) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>الف) قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه بین دادرسی و یکی از طرفین دعوی یا شریک یا معاون جرم؛ یا وکلای آنان وجود داشته باشد.</p>	<p>با توجه به تبصره پیشنهادی برای الحاق به ماده (۱۹۰)، نیاز به اصلاح ماده (۴۲۱) به شرح مطرح در طرح نیست.</p>	عدم موافقت با حکم پیشنهادی
۲۱	<p>ماده ۲۱ - یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره (۲) به ماده (۴۲۸) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود و شماره تبصره فعلی آن به تبصره (۱) تغییر می‌یابد:</p> <p>تبصره ۲ - مرجع فرجام‌خواهی از آرای دادگاه کیفری یک در مواردی که این دادگاه به اتهامات متعدد شخصی رسیدگی می‌کند که برخی در صلاحیت دادگاه کیفری یک و برخی در صلاحیت دادگاه کیفری دو می‌باشد دیوان عالی کشور است.</p>	<p>اگرچه این موضوع در رویه قضایی حل شده و اختلاف نظری وجود ندارد، با این حال الحاق تبصره جهت صراحت و شفافیت ایراد و اشکالی ندارد.</p>	موافقت با حکم پیشنهادی

پیشنهادات	توضیحات	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	ردیف
عدم موافقت با حکم پیشنهادی	<p>به نظر می‌رسد برای آنکه حضور به‌طور مطلق کاهش پیدا کند موارد الزامی حضور را محدودتر کرده‌اند. در مجموع مناسب است هر کسی پرونده‌اش مطرح می‌شود امکان حضور نیز برایش فراهم باشد، اما به دلیل تعدد وقت‌ها و پرونده‌ها چنین پیشنهادی مطرح شده است.</p> <p>درواقع، «حق بر استماع» در مبانی دادرسی عادلانه یک حق غیر قابل اغماض در دادرسی‌های ماهوی و پژوهشی است و سلب آن توجیه ندارد.</p> <p>این ماده نیاز به اصلاح ندارد.</p>	<p>ماده ۲۲ - بند «ث» ماده (۴۵۰) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ث) در غیر از موارد مذکور در بندهای فوق، هرگاه جرم از جرائم مستوجب مجازات‌های حدود، قصاص یا تعزیر درجه چهار یا پنج باشد، به‌طور مطلق و در سایر جرائم در صورت اقتضا، دادگاه تجدیدنظر با صدور دستور تعیین وقت رسیدگی، طرفین و اشخاصی را که حضورشان ضروری است احضار می‌کند. طرفین می‌توانند شخصاً حاضر شوند یا وکیل معرفی کنند. در هر حال، عدم حضور یا عدم معرفی وکیل مانع از رسیدگی نیست.</p>	۲۲
<p>موافق حکم پیشنهادی با اصلاح ویرایشی بند دوم به ترتیب زیر:</p> <p>۲. مبدأ احتساب مهلت درخواست اعاده دادرسی به استناد بندهای «ت» و «ج» ماده (۴۷۴) این قانون، از تاریخ ابلاغ حکم محکومیت قطعی یا تاریخ حکمی که به قطعیت رسیده است، می‌باشد.</p>	<p>(باید جای ماده ۲۳ (اصلاح ماده ۴۷۶) و ۲۴ (اصلاح ماده ۴۷۴) عوض شود).</p> <p>با توجه به اینکه در حال حاضر اعاده دادرسی دامنه وسیعی دارد و می‌تواند منجر به طرح دوباره پرونده‌ای شود که سال‌ها از اتمام آن گذشته است، مناسب است در مواردی برای ارائه درخواست اعاده دادرسی مهلتی در نظر گرفته شود. از این جهت این پیشنهاد تأیید می‌شود با رفع ایراد نگارشی بند «۲».</p>	<p>ماده ۲۴ - یک تبصره به شرح زیر به ماده (۴۷۴) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود:</p> <p>تبصره ۱ - مهلت درخواست اعاده دادرسی برای اشخاص مقیم ایران بیست روز و برای اشخاص مقیم خارج از کشور دو ماه به شرح زیر می‌باشد:</p> <p>۱. هرگاه درخواست اعاده دادرسی به استناد بندهای «ب»، «پ»، «ت» و «ج» ماده (۴۷۴) این قانون باشد، در مواردی که مستند درخواست اعاده دادرسی، آرای صادره از مراجع قضایی بوده که به متقاضی اعاده دادرسی ابلاغ شده است مبدأ احتساب مدت مذکور ابلاغ آخرین حکم قطعی صادره از مرجع قضایی است و در مواردی که مستند درخواست اعاده دادرسی آرای مراجع قضایی بوده که به متقاضی اعاده دادرسی ابلاغ نشده یا ادله جدید یا مستند دیگری بوده است حسب مورد احتساب مدت مذکور از تاریخ اطلاع از موارد فوق می‌باشد.</p> <p>۲. مبدأ احتساب مهلت درخواست اعاده دادرسی به استناد بندهای «ت» و «ج» ماده (۴۷۴) این قانون باشد، از تاریخ ابلاغ حکم محکومیت قطعی یا تاریخ حکمی که به قطعیت رسیده است، می‌باشد.</p> <p>۳. درخواست اعاده دادرسی به‌موجب بند «الف» این ماده فاقد مهلت است.</p>	۲۳

پیشنهادهای	توضیحات	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	ردیف
<p>عدم موافقت با حکم پیشنهادی</p>	<p>اگر بنا است دو نفر قاضی دیوان به این امر رسیدگی کنند چرا در شعبه دیوان این رسیدگی انجام نشود؟ این پیشنهاد موجب ایجاد ساختار جدید با همان وظیفه‌ای است که در شعبه انجام می‌شود و بر تشریفات دامن می‌زند و نه تنها فاقد اثر نیست بلکه سبب اطاله دادرسی و ثبت پرونده در یک مرجع دیگر و ایجاد آمار کاذب است.</p> <p>بعلاوه، در ماده (۴۷۵) سه گروه می‌توانند درخواست اعاده دادرسی خود را ارائه دهند. با اصلاح صورت گرفته فقط گروه اول یعنی «محکوم‌علیه یا وکیل یا نماینده قانونی او و در صورت فوت یا غیبت محکوم‌علیه، همسر و وارث قانونی و وصی او» می‌توانند این درخواست را ارائه دهند و سایر گروه‌های ذکر شده «دادستان کل کشور و دادستان مجری حکم» در عمل امکان اعاده دادرسی ندارند. دلیل محدود کردن اشخاصی که امکان درخواست اعاده دادرسی دارند مشخص نیست. مگر اینکه به سهو پس از اصلاح، حالت دوم یعنی درخواست اعاده دادرسی از سوی سایر افراد مورد توجه قرار نگرفته باشد.</p> <p>از این جهت این اصلاح مورد تأیید نیست.</p>	<p>ماده ۲۳- ماده (۴۷۶) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:</p> <p>ماده ۴۷۶- درخواست اعاده دادرسی به دیوان عالی کشور تسلیم می‌شود. چنانچه این درخواست از ناحیه اشخاص مذکور در بند «الف» ماده (۴۷۵) این قانون بعمل آمده باشد، ابتدا توسط دو قاضی دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس دیوان، مورد بررسی مقدماتی قرار می‌گیرد و در صورت عدم احراز شرایط و موارد قانونی، بایگانی می‌شود و مراتب به اطلاع متقاضی می‌رسد. در صورت احراز شرایط و موارد قانونی، درخواست جهت رسیدگی به یکی از شعب دیوان عالی کشور ارجاع می‌شود. این مرجع پس از احراز انطباق موضوع درخواست با یکی از موارد موضوع ماده (۴۷۴) این قانون، با تجویز اعاده دادرسی، رسیدگی مجدد را به دادگاه هم‌عرض دادگاه صادرکننده حکم قطعی ارجاع می‌دهد و در غیر این صورت، قرار رد اعاده دادرسی صادر می‌نماید.</p> <p>تبصره - در موارد اختلاف نظر قضات در مرحله بررسی مقدماتی، عضو دیگر اضافه می‌شود.</p>	<p>۲۴</p>
<p>موافق حکم پیشنهادی</p> <p>پیشنهاد الحاق تبصره زیر به عنوان تبصره «۵» به آن:</p> <p>«تبصره ۵- رأی در صورتی خلاف بین شرع مشمول این قانون است که خلاف مسلمات فقهی یا قوانین ماهوی موجد حق باشد. اختلاف در اجتهاد فقهی یا تفسیر و استنباط قضایی از قوانین مصداق این امر محسوب نمی‌شود».</p>	<p>اصلاح پیشنهادی مناسب است. بعلاوه، پیشنهاد می‌شود به موجب یک تبصره خلاف شرع بین براساس متن تحریرالوسیله و به ترتیبی تعریف شود که از یک سو از تزلزل احکام جلوگیری شود و از سوی دیگر مانع تضییع حق گردد.</p>	<p>ماده ۲۵- ماده (۴۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره «۴» به شرح زیر به آن الحاق می‌شود:</p> <p>ماده ۴۷۷- در صورتی که رئیس قوه قضائیه رأی قطعی صادره از هریک از مراجع قضایی را خلاف شرع بین تشخیص دهد، با تجویز اعاده دادرسی، پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال می‌کند تا در شعبی خاص که توسط رئیس قوه قضائیه برای این امر تخصیص می‌یابد درباره آرای صادره که مبنیاً برخلاف شرع بین اعلام شده است، به شرح زیر اقدام شود:</p> <p>الف) در مواردی که رأی از شعب دیوان عالی کشور صادر شده باشد، همچنین در مواردی که رأی از سایر مراجع قضائی صادر شده و پرونده معد صدور رأی باشد، شعب خاص مذکور مبنی بر خلاف شرع اعلام شده رأی قبلی را نقض و رأی رسیدگی و رأی مقتضی صادر می‌نماید.</p> <p>ب) در غیر موارد مذکور در بند «الف» که رسیدگی بدون انجام تحقیقات یا اقدامات ضروری دیگر ممکن نباشد، شعب خاص مذکور پس از نقض رأی، مکلف‌اند تمام نقص موارد نقص تحقیقات و اقدامات ضروری را به تفصیل ذکر کند و پرونده را برای رسیدگی به شعبه هم‌عرض صادرکننده رأی قطعی ارسال نماید. مرجع مذکور پس از رسیدگی اقدام به صدور رأی مقتضی می‌کند. این رأی حسب مورد مطابق مقررات مربوط قابل اعتراض، تجدید نظر یا فرجام است.</p> <p>تبصره ۴- رئیس قوه قضائیه می‌تواند اختیارات (اعمال مقررات) این ماده را جهت تجویز اعاده دادرسی به قضات که دارای پایه قضایی یازده یا حداقل بیست سال سابقه قضایی می‌باشد، تفویض نماید.</p>	<p>۲۵</p>

پیشنهادات	توضیحات	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲»	ردیف
<p>موافق حکم پیشنهادی با اصلاحات زیر:</p> <p>۱. عبارت «حکم اعم از احکام کیفری و احکام حقوقی که در اجرای احکام کیفری اجرا می‌شود» به صدر ماده اضافه شود یا در پایان ماده قید شود «مقررات این ماده در مورد اجراییه‌های صادره از دادگاه‌های حقوقی نیز جاری است».</p> <p>۲. متن زیر جایگزین متن تبصره پیشنهادی شود: <u>تبصره- بازپرس می‌تواند در صورت وجود شرایط ماده (۱۸۸) این قانون، محرومیت‌های موضوع ماده (۵۰۹) را در خصوص متهم اعمال کند.</u></p>	<p>۱. پیشنهاد اصلاح ماده (۱۸۸) حذف شود و در ذیل ماده (۵۰۹) اجرای مقررات این ماده به ماده (۱۸۸) هم تسری داده شود.</p> <p>۲. در حال حاضر در خصوص اجرای احکام دادگاه‌های حقوقی نیز این مشکلات وجود دارد، بنابراین، مناسب است این حکم به آن احکام نیز تسری داده شود. به این منظور پیشنهاد می‌شود این عبارت به صدر ماده اضافه شود که: «حکم اعم از احکام کیفری و احکام حقوقی که در اجرای احکام کیفری اجرا می‌شود» یا در پایان ماده قید شود «مقررات این ماده در مورد اجراییه‌های صادره از دادگاه‌های حقوقی نیز جاری است».</p> <p>۳. حکم تبصره در ماده (۴۸۸) قانون پیش‌بینی شده و نیاز به تکرار آن نیست ضمن اینکه آیین‌نامه آن هم تهیه و تصویب و ابلاغ شده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود مفاد این تبصره حذف و ارجاع به ماده (۱۸۸) ذیل تبصره پیشنهادی مقرر شود.</p>	<p>ماده ۲۶ - ماده (۵۰۹) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:</p> <p>ماده ۵۰۹ - چنانچه محکوم‌علیه طرف ده روز از تاریخ ابلاغ احضارنامه برای اجرای حکم حاضر نشود و یا زندانی پس از پایان مدت مرخصی به زندان مراجعت نکند، علاوه بر صدور برگ جلب، کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نهادها و سازمان‌های وابسته مکلف‌اند حسب دستور قاضی اجرای احکام از ارائه یک یا چند مورد از همه یا بخشی از خدمات زیر به آنها خودداری یا محروم کنند:</p> <p>الف) خدمات بانکی و مؤسسات مالی و اعتباری؛ از قبیل دسترسی به وجوه در کلیه حساب‌ها و کارت‌ها و دریافت تسهیلات بانکی؛</p> <p>ب) خدمات الکترونیکی انتظامی از قبیل صدور و تمدید گذرنامه، خروج از کشور و صدور گواهینامه رانندگی؛</p> <p>پ) خدمات ارتباطی و مخابراتی از قبیل تبادل داده از طریق تلفن همراه به‌جز دریافت ابلاغ‌های قضایی؛</p> <p>ت) خدمات ثبت رسمی از قبیل کلیه خدمات قابل ارائه از طریق دفاتر اسناد رسمی؛</p> <p>ث) خدمات حمل‌ونقل از قبیل سفر از طریق هواپیما و قطار.</p> <p>ج) محرومیت از حقوق اجتماعی مندرج در ماده (۲۶) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲.</p> <p>با حضور محکوم‌علیه جهت اجرای حکم یا در مواردی که به هر دلیل اجرای حکم به تعویق افتد یا متوقف شود و همچنین با مراجعت زندانی، قاضی اجرای احکام مکلف است بلافاصله نسبت به رفع محرومیت‌های مذکور اقدام نماید.</p> <p>تبصره - قوه قضائیه مکلف است به‌منظور ایجاد زیرساخت مناسب برای اعمال محرومیت‌های موضوع تبصره «۲» طرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون «سامانه اطلاعاتی متهمان و محکومان متواری» را ایجاد کند.</p>	۲۶

پیشنهادهای	توضیحات	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ »	ردیف
<p>موافق حکم پیشنهادی با اصلاح زیر: به‌جای واژه «بازداشت» در انتهای ماده (۵۲۹)، واژه «حبس» پیشنهاد می‌شود.</p>	<p>این پیشنهاد به‌منظور فعال شدن قاضی اجرای حکم و تبدیل آن به یک مقام قضایی است. از این جهت مناسب است. به‌علاوه، با توجه به اینکه جزای نقدی ثابت در گذر زمان و به‌دلیل تورم کاهش چشمگیر می‌کند به‌روزرسانی شود، معادل آن براساس درجات ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی پیشنهاد شده است که از این جهت نیز قابل‌پذیرش است.</p> <p>تنها نکته این است، در صورتی‌که امکان جایگزینی جزای نقدی به خدمات عمومی رایگان در صورت عدم پرداخت آن، وجود نداشته باشد، باید تبدیل به حبس شود و نه بازداشت، زیرا در این موارد جزای نقدی مجازات شخص محکوم است و بازداشت برای متهم به کار بسته می‌شود.</p>	<p>ماده ۲۷- ماده (۵۲۹) قانون آیین دادرسی کیفری و تبصره‌های «۱» و «۲» و «۳» ذیل آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۵۲۹ - هر کس به‌موجب حکم قطعی دادگاه به پرداخت جزای نقدی محکوم گردد و آن را نپردازد، اموال وی به‌وسیله قاضی اجرای احکام شناسایی، توقیف و با رعایت مقررات راجع به مستثنیات دین از محل فروش آنها نسبت به اجرای حکم اقدام می‌شود. در صورت فقدان مال یا عدم شناسایی آن، قاضی اجرای احکام می‌تواند با توقیف بخشی از حقوق طبق قانون اجرای احکام مدنی و یا تمام یا بخشی از سایر درآمدهای محکوم‌علیه برای وصول جزای نقدی اقدام مقتضی به‌عمل آورد. در صورت تقاضای تقسیط از جانب محکوم‌علیه و احراز قدرت وی به پرداخت اقساط، قاضی اجرای احکام با تأیید دادستان می‌تواند با اخذ تضمین مناسب دستور تقسیط صادر کند. هرگاه اجرای حکم به طرق مذکور ممکن نگردد، قاضی اجرای احکام با رعایت مقررات مربوط به مجازات‌های جایگزین حبس، در محکومیت به جزای نقدی به هر میزان، به‌ازای هر هشت ساعت انجام خدمات عمومی رایگان، معادل یک بیستم حداکثر جزای نقدی درجه هشت محاسبه و کسر می‌کند و در صورت عدم امکان اجرای خدمات عمومی رایگان، با رعایت ماده (۸۲) قانون مجازات اسلامی مصوب، ۱۳۹۲ به‌ازای هر یک بیستم حداکثر جزای نقدی درجه هشت، به یک روز بازداشت تبدیل می‌شود. در صورت رفع مانع اجرای خدمات عمومی رایگان، با درخواست محکوم‌علیه به شرح فوق اقدام می‌شود.</p> <p>تبصره ۱ - چنانچه محکوم‌علیه قبل از صدور حکم محکومیت قطعی به جزای نقدی، به‌دلیل اتهام یا اتهامات مطرح در پرونده در بازداشت بوده باشد، دادگاه پس از تعیین مجازات، هر روز بازداشت قبلی وی را معادل یک بیستم حداکثر جزای نقدی درجه هشت محاسبه و از جزای نقدی کسر می‌کند. قضات اجرای احکام موظف‌اند رعایت مراتب فوق را به‌هنگام اجرای حکم، مراقبت نمایند و در صورت عدم رعایت، خود اقدام کنند.</p> <p>تبصره ۲ - تقسیط جزای نقدی یا تبدیل آن به مجازات دیگر، مانع استیفای مابه‌ازای بخش اجرا نشده آن توسط قاضی اجرای احکام از اموالی که بعداً از محکوم‌علیه به‌دست می‌آید، نیست.</p> <p>تبصره ۳- هرگاه محکوم‌علیه ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ احضاریه قاضی اجرای احکام برای پرداخت کل جزای نقدی حاضر شود، قاضی اجرای احکام او را از پرداخت بیست درصد ۲۰٪ جزای نقدی معاف می‌کند. دفتر قاضی اجرای احکام مکلف است در برگه احضاریه محکوم‌علیه معافیت موضوع این تبصره را قید کند.</p>	<p>۲۷</p>

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادات
۲۸	<p>ماده ۲۸ - ماده (۵۳۲) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:</p> <p>ماده ۵۳۲- در صورتی که محکوم علیه بدون عذر موجه از پرداخت حداکثر دو قسط متوالی یا متناوب خودداری کند، قاضی اجرای احکام با موافقت دادستان، اجرای تقسیط را متوقف و در صورت عدم تحقق شرایط اجرای خدمات عمومی رایگان، محکوم را به زندان معرفی می‌کند و با پرداخت اقساط معوق یا امکان انجام خدمات عمومی رایگان محکوم علیه از زندان آزاد و حسب مورد حکم یا دستور تقسیط یا خدمات عمومی رایگان به اجرا گذاشته می‌شود.</p> <p><u>تبصره- پرداخت اقساط جزای نقدی، مانع از انجام هم‌زمان خدمات عمومی رایگان نیست. در این صورت، به میزان خدمت ارائه شده، از میزان جزای نقدی کسر می‌شود.</u></p>	<p>یکی از مسائل موجود، عدم پرداخت اقساط جزای نقدی است. لازم است ضمانت اجرای عدم پرداخت به صراحت بیان شود. از این جهت حکم ماده (۲۸) طرح که در مقام رفع این خلا است، مناسب است.</p>	<p>موافق حکم پیشنهادی</p>
۲۹	<p>ماده ۲۹- ماده (۵۳۳) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۵۳۳- هرگاه پس از صدور حکم یا دستور تقسیط، محکوم علیه حاضر به پرداخت تمام جزای نقدی شود، قاضی اجرای احکام وی را حسب مورد از پرداخت بیست تا سی درصد جزای نقدی مندرج در رای یا باقی مانده آن معاف می‌کند.</p>	<p>با حکم ماده (۵۳۳) کنونی متفاوت است. ماده پیشنهادی بیانگر همان حکم تبصره «۳» ماده (۵۲۹) است که به موجب ماده (۲۷) همین طرح پیشنهاد اصلاح آن مطرح شده است. به علاوه، چرا درصدهای متفاوتی در نظر گرفته شده است؟ در تبصره «۳» ماده (۵۲۹)، بیست درصد ثابت در نظر گرفته شده است و در این پیشنهاد، بیست تا سی درصد پیش بینی شده است. به نظر نمی‌رسد در این ماده شرایطی وجود داشته باشد که شخص مستحق تخفیف و کاهش بیشتر باشد. پیشنهاد مورد تایید نیست و پیشنهاد می‌شود متن ماده (۵۳۳) کنونی باقی بماند. در این ماده برای محکوم علیه تکلیف به اعلام تمکن پرداخت قرار داده شده است. ضمانت اجرای آن نیز این است که اگر قاضی اجرای حکم متوجه و اعلام کند، حکم تقسیط متفی خواهد شد.</p>	<p>عدم موافقت با حکم پیشنهادی</p>
۳۰	<p>ماده ۳۰ - ماده و تبصره «۲» ماده (۵۷۵) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده ۵۷۵- هرگاه در اثر وقوع جرم، ضرر و زیان مادی به نیروهای مسلح وارد شود، یگان مربوط مکلف است تمام ادله و مدارک خود را به مرجع تعقیب تسلیم کند و نیز تا قبل از اعلام ختم دادرسی، ضرر و زیان وارده را بدون نیاز به تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی از مرجع رسیدگی کننده مطالبه کند. تکلیف یگان مربوط نافی وظایف دادستان نظامی در خصوص مطالبه ضرر و زیان نمی‌باشد.</p> <p>تبصره ۲- یگان متضرر از جرم در صورت عدم جبران خسارت ملزم به طرح، دفاع و پیگیری دعوی می‌باشد و همچنین، حق اعتراض، تجدیدنظرخواهی و فرجام خواهی را مطابق مقررات مربوط دارد و گذشت یگان مذکور مسموع نیست.</p>	<p>اصلاح ماده (۵۷۵) به شرح طرح ۱۴۰۳ مناسب است، اما ارتباط دو مرجعی که حق مطالبه ضرر و زیان دارند تعیین نشده است. ظاهر عبارت حکایت از دلالت حق مستقل هر دو مرجع بر مطالبه ضرر و زیان است در صورتی که هدف این نیست بلکه هدف ایجاد وظیفه برای هر دو نهاد یعنی یگان مربوطه و دادستان نظامی است که اگر یکی اقدام کرد دیگری تکلیف نداشته باشد، لذا باید به نحوی نوشته شود که تقدیم دادخواست از سوی یکی از این دو نهاد تکلیف دیگری را ساقط کند.</p>	<p>موافق حکم پیشنهادی با اصلاح زیر: پیشنهاد می‌شود عبارت «تقدیم دادخواست از سوی هر یک از این دو نهاد، تکلیف دیگری را ساقط می‌کند.» به انتهای ماده (۵۷۵) اضافه شود.</p>
۳۱	<p>ماده ۳۱ - ماده (۵۷۷) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌گردد:</p> <p>ماده ۵۷۷- عدم رعایت مقررات مذکور در مواد (۵۷۵)، تبصره «۳» ماده (۶۰۳)، (۶۰۶)، قسمت اخیر ماده (۶۰۷)، (۶۱۱) و (۶۱۳) این قانون به حکم دادگاه نظامی، موجب محکومیت به انفصال از خدمت در نیروهای مسلح به مدت سه ماه تا یک سال است.</p>	<p>از این جهت که برای مواردی که لازم است ضمانت اجرا تعیین شده است، اصلاح مناسبی است.</p>	<p>موافق حکم پیشنهادی</p>

ردیف	متن « طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرستی کیفری ۱۳۹۲ »	توضیحات	پیشنهادات
۳۲	ماده ۳۲- یک تبصره به شرح زیر به ماده (۵۷۹) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق می‌شود: <u>تبصره- رئیس شعبه دوم دادگاه تجدیدنظر نظامی استان تهران، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح استان است.</u>	این اصلاح از جهت تصریح و تعیین رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح استان تهران مطلوب است؛ زیرا در تهران، رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر نظامی، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح است.	موافق حکم پیشنهادی
۳۳	ماده ۳۳- تبصره ماده (۵۸۱) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود: تبصره- گروه شغلی، حقوقی و مزایا، <u>مصونیت‌ها و امتیازات قضات شاغل در سازمان قضایی همان است که برای هم‌تراز آنان در دادگستری پیش‌بینی شده است.</u> ولیکن با توجه به معافیت قضات نظامی از پرداخت مالیات هم‌تراز آنان با محاسبه کسر مالیات می‌باشد.	در مورد اصلاح ماده (۵۸۱) قابل‌ذکر است اول، در هیچ قانونی واژگان (مصونیت) و (امتیاز) برای قضات تعریف نشده است این عبارت‌ها مبهم و اسباب اختلاف در برداشت است. دوم، قانون آیین دادرسی کیفری محل تعیین این موارد نیست.	عدم موافقت با حکم پیشنهادی
۳۴	ماده ۳۴- دو تبصره به شرح زیر به‌عنوان تبصره «۵» و «۶» به ماده (۵۹۷) این قانون الحاق می‌شود: <u>تبصره ۵- کارکنان وظیفه در مواردی که در اجرای تبصره ماده (۲۹) این قانون، مرتکب جرمی شوند، از حیث تعقیب و مجازات، مشمول احکام ضابطان دادگستری هستند.</u> <u>تبصره ۶- در جرائمی که تحقق آنها منوط به رفتار دو یا چند نفر است یا وقوع آنها ملازمه با یکدیگر دارند مانند رشاء و ارتشاء، در صورتی‌که رسیدگی به اتهام متهم اصلی در صلاحیت دادگاه‌های نظامی باشد، رسیدگی به اتهامات کلیه متهمان در دادگاه‌های نظامی به‌عمل می‌آید.</u>	۱. وضعیت کارکنان وظیفه با توجه به اینکه برخی از وظایف مربوط به ضابطان دادگستری را انجام می‌دهند، لازم است مشخص شود. از این‌جهت، حکم پیشنهادی مناسب است. ۲. دادگاه‌های نظامی به اعتبار نظامی بودن شخص به جرائم ارتكابی رسیدگی می‌کند و دادگاه‌های اختصاصی هستند. بنابراین، لازم است در صورتی‌که اشخاصی در راستای جرائم این شخص مرتکب جرمی شده‌اند که مستلزم رسیدگی هم‌زمان است، به جرم آنها نیز در دادگاه نظامی رسیدگی شود.	موافق حکم پیشنهادی
۳۵	ماده ۳۵- یک تبصره به شرح زیر به‌عنوان تبصره «۲» به ماده (۶۰۸) قانون آیین دادرسی کیفری الحاق و شماره تبصره فعلی آن به تبصره «۱» تغییر می‌یابد: <u>تبصره ۲- تکلیف موضوع این ماده، در مورد جرم فرار از خدمت کارکنان وظیفه، منوط به مراجعه یا دستگیری متهم است.</u>		موافق حکم پیشنهادی
۳۶	ماده ۳۶- تبصره «۱» ماده (۶۱۵) قانون آیین دادرسی کیفری به شرح زیر اصلاح می‌شود: تبصره ۱- نحوه احضار و جلب فرماندهان و مسئولان نیروهای مسلح مذکور در ماده (۳۰۷) این قانون با رعایت تبصره آن، بر اساس آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان قضایی نیروهای مسلح با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و پس از تأیید رئیس قوه قضائیه، به تصویب فرماندهی کل قوا می‌رسد.	در مورد اصلاح ماده (۶۱۵) چون در حال حاضر مقررات خامی راجع به موارد ذکر شده وجود ندارد، نگارش یا تهیه آیین‌نامه با محوریت موارد مذکور در تبصره مورد نیاز است.	موافق حکم پیشنهادی
۳۷	ماده ۳۷- ماده (۶۲۵) قانون آیین دادرسی کیفری نسخ می‌شود.	با توجه به پیش‌بینی حکم یکسان در اصلاح تبصره ماده (۴۸) پیشنهاد نسخ ماده (۶۲۵) مناسب است.	موافق حکم پیشنهادی

مأخذ: یافته‌های گزارش.

۴. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری که به‌منظور رفع ایرادهای اجرایی و قضایی در تاریخ ۱۴۰۳/۷/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد، برای بررسی به کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس ارجاع شده است. این طرح با ۳۷ ماده، ۱۶ محور مهم از قانون آیین دادرسی کیفری را موضوع اصلاح قرار داده است. محورهایی از جمله تعیین وکیل، بازرسی و تفتیش اماکن و وسایل و اشخاص، اقدامات تأمین و نظارتی به‌منظور دسترسی به متهم، احکام بازداشت موقت، اعاده دادرسی، اجرای حکم، مقررات مربوط به سازمان قضایی نیروهای مسلح و ...

این طرح اصلاح از نقاط قوت بسیاری برخوردار است که اهم نقاط قوت آن عبارت است از:

۱. توجه به محورهای مهم قانون در اصلاح،

۲. توجه به حقوق متهم از جمله تسهیل در مقررات مربوط به وکالت دعاوی،

۳. توجه به امکانات و نیازهای دستگاه قضایی مانند پیش‌بینی احضار غیر چاپی و الکترونیکی،

۴. توجه به محدودیت‌های ضابطان دادگستری به‌ویژه در حوزه بازرسی و تفتیش در نقاط و شرایط خاص،

۵. توجه به الزامات دادرسی در سازمان قضایی نیروهای مسلح.

در این راستا، اغلب اصلاحات پیشنهادی قابل پذیرش هستند و طرح در مجموع به اصلاحات مهمی اشاره دارد که برخی مانند مقررات مربوط به وکیل، ایست و بازرسی، بازداشت موقت و اعاده دادرسی ضروری است هر چند در مواردی لازم است اصلاحاتی نگارشی و ماهوی اعمال شود که در گزارش به‌طور مشخص در هر مورد اصلاحات پیشنهادی لازم‌ارائه شده است. اما، برخی از اصلاحات نه تنها ضروری نیست، بلکه قابل پذیرش نیز نیست. از این رو، برخی از آنها در این گزارش رد شده است.

با وجود نقاط قوت ذکر شده، این طرح از نقاط ضعف زیر رنج می‌برد:

۱. اصلاح برخی از موادی که ریشه در رویه قضایی یا تفاسیر نادرست دارد و قانون از این جهت مشکلی ندارد،

۲. برخی اصلاحات غیر ضروری مانند اصلاح مربوط به ماده (۱۴) این قانون،

۳. بی‌توجهی به حقوق طرفین در مواردی مانند سلب حق حضور افراد در دادرسی در مرحله تجدیدنظر با حوزه گسترده‌تری نسبت به قانون فعلی و طرح‌های سابق،

۴. بی‌دقتی در نگارش متن طرح به گونه‌ای که در چند ماده پیشنهادی به‌رغم حکم مناسب از ادبیات نادرستی استفاده شده است که موجب ابهام و اجمال می‌شود.

در مجموع می‌توان اصلاحات قانون آیین دادرسی کیفری را در چند دسته قرار داد، اصلاحات ضروری، اصلاحات قابل پذیرش و اصلاحات غیر قابل پذیرش که می‌تواند در مواردی قانون را از اهداف و اصول خود دور کند و لذا نیازمند اصلاح می‌باشد. بنابراین، از مجموع ۳۷ ماده پیشنهادی، ۱۲ اصلاح یعنی اصلاحات مربوط به مواد (۱۴، ۱۱۹، ۱۸۸، ۲۳۶، ۲۴۷، ۲۹۹، ۴۲۱، ۴۲۸، ۴۵۰، ۴۷۶، ۵۳۳، ۵۸۱) قانون آیین دادرسی کیفری اساساً قابل پذیرش نیست و از این جهت کاملاً رد می‌شود. باقی اصلاحات به همان ترتیب یا با تغییراتی قابل پذیرش است. مهم‌ترین اصلاحات این طرح معطوف به مواد (۴۸، ۵۵، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۹۰، ۲۴۲، ۳۴۰، ۴۷۴، ۴۷۶، ۵۰۹ و ۵۹۷) است.

در نهایت، کلیات طرح قابل پذیرش است و در جزئیات، بخشی رد و بخش قابل توجهی قابل پذیرش است.

منابع و مآخذ

- [۱] مدنی، سیدجلال‌الدین، آیین دادرسی کیفری، تهران: پایدار، ۱۳۹۴.
- [۲] خالقی، علی، آیین دادرسی کیفری، ج. ۱، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های شهر دانش، ۱۳۹۴.
- [۳] طهماسبی، جواد، آیین دادرسی کیفری، ج. ۱، تهران: میزان، ۱۳۹۴.

گزیده سیاستی

قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، نیازمند اعمال اصلاحاتی است. طرح اصلاح موادی از قانون آیین دادرسی کیفری در مهرماه ۱۴۰۳ به مجلس اعلام وصول شده است. تصویب این طرح با اصلاحاتی مورد پیشنهاد است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir